

Translokationstale 2010

Kære studenter.

Uffe Harder skrev i 1984 et digt, der starter sådan her:

*"Sproget skal man trække vejret i,
gøre til sit eget, man skal bo i det.
Det er én selv og alt hvad der er udenom.
Med sproget kan man give hinanden noget,
Man kan sende signaler med det over store afstande,
Bygge samvær med det som et telt at sidde i.
Sproget kan gøres klart hvis det er uklart,
Sproget er jo også den måde man tænker på.
Lad ingen tage det fra jer"*

I sidder nu her så livsbekræftende med huerne på efter tre års gymnasietid, hvor netop sproget – med alle sine afkroge – har dannet rammen om indholdet. Med et sprog, der er udviklet gennem tre gymnasieår på Rysensteen, rejser I nu ud og tager virkeligheden til bords.

Sproget er det sociale værktøj, der gør fællesskaber muligt - og netop fællesskaber er det som denne translokationstale skal handle om.

Jeres gymnasietid har en historisk rammesætning, så jeg tror, at både I og vi altid vil huske, at I er generation 2007-2010. Skelsættende verdensbegivenheder har dannet bagtæppe for perioden: Først og fremmest skal nævnes finanskrisen, der netop da I begyndte i gymnasiet ramlede ned over den globale verden. Den fartblindhed, der havde kendetegnet både den offentlige økonomi og privatøkonomien, fik et hug – og

begreber som bankpakke 1 og bankpakke 2 blev pludselig yderst relevante for samfundsfagsundervisningen – men også for mange af os privat. Arbejdsløshed blev igen et velkendt begreb.

Den anden begivenhed er valget af Barack Obama som USA's præsident. Dette skete ca. midtvejs i jeres gymnasieforløb. Det var en skelsættende begivenhed, at det lykkedes for en kandidat af afrikansk afstamning at blive valgt i USA. Der rejstes et håb. En tro på at man i fællesskab kan ændre historien. Den amerikanske drøm blev en realitet for øjnene af os.

Den sidste begivenhed jeg vil nævne er måske, hvad nogle ville kalde for et flop – men jeg tror I vil huske det fra jeres gymnasietid: COP 15. Helt nært kunne netop I få lov at opleve NGO-delen af mødet, fordi det foregik i DGI-byen og her i dette lokale i Øksnehallen, men mange af jer var også med til den store demonstration til Bellacentret, og alle fulgte vi nok pressedækningen af besøget af netop Barack Obama og de sidste hektiske timer for at få en aftale i land. Vi håbede på etableringen af et globalt fællesskab, der ansvarligt kunne komme frem til en samlet aftale, men enten var forskellene FOR store eller også var projektet måske ikke gennemtænkt nok. Det svar får vi aldrig, men problemerne omkring det kan for mig være med til at farvelægge , hvad jeg gerne vil sige til jer i dag.

Disse tre globale hændelser rummer alle på det abstrakte niveau modsætningen mellem fællesskabet og individualiteten.

Mens begivenhederne tog form rundt i verden, så arbejdede vi på det nære plan med demokratiet på Rysensteen:

Netop det efterår da I startede, var gymnasierne blevet selvejende med ansvaret for selv at skabe klare visioner for den enkelte institution. Derfor blev I allerede i jeres første semester på Rysensteen sammen med alle andre elever på skolen, lærerne, ledelsen og bestyrelsen sat til at komme med forslag til, hvad Rysensteens vision skulle være. Processen var ikke let, men det stod helt klart, at de 26 elevgrupper på tværs af klasser med hver deres forslag alle cirklede omkring de samme værdier: åbenhed, respekt, varme, kreativitet, faglighed og engagement. Det var jeres generation, der var med til at udarbejde den vej, vi mener, vi går på Rysensteen – med både tradition og fornyelse. Og med dette udgangspunkt har I været med til at præge udviklingen.

- Det er nogle af jer, der i sikkerhedsgruppen har gennemført undervisningsmiljøvurderinger stort set uden hjælp fra resten af medarbejderindflydelsesorganisationen.
- Det er nogle af jer, der har medvirket til, hvordan skolens renoveringsprojekt skulle gennemføres.
- Det er nogle af jer, der som repræsentanter i elevrådet har udviklet, hvad I kalder "politiske papirer", der er blevet vendt på høringer og her har opnået tilslutning
- Nogle af jer, der har fået genoprettet skolebladet – endda i et funklende flot design.
- Det er nogle af jer, der har bragt den helt igennem elevstyrede musical op på et fuldstændig utroligt niveau
- OG – det er blandt jer, der er opstået et helt nyt fællesskab – nemlig GURG – Gamers Union of Rysensteen Gymnasium.

Og hertil skal tilføjes, at også de traditionelle udvalg som elevråd, festudvalg, kælderudvalg og operation dagsværk er blevet løftet flot af individuelle engagementer hos netop jer. Alt sammen initiativer, der skyldes enestående individualistiske kræfter – i et fællesskabs tjeneste.

Men – også fra jer har der været modspil. For netop i jeres generation har vi, tror jeg både som lærere og som ledelse, oplevet nogle skarpere modsætninger end tidligere.

Rysensteen Gymnasium forsøger at være en "legeplads" for demokratisk udfoldelse. Et sted, hvor nye tiltag hurtigt kan spire, hvor initiativer bakkes op, hvis temaet er lødigt. Et sted, hvor vi i dialog forsøger at inddrage alle parter. I jeres generation har der specielt det seneste år været sat spørgsmåltegn ved dette. Emnerne har været mange og måderne ligeledes. Men ingen tvivl om, at der har været utilfredshed omkring nogle af de beslutninger, der er taget, og måden de er taget på. I har – og måske med rette – kritiseret det repræsentative demokrati på Rysensteen. Det tager vi til os, og arbejder på, at blive bedre til.

MEN – jeg har tænkt over, om én af begrundelserne for de udfordringer vi på Rysensteen har mødt med OGSÅ skyldes, at der i samfundet generelt (og hermed også i ungdomskulturen) bliver et større og større fokus på individualitet frem for fællesskab. Accepten af, hvad andre har været med til at bestemme synes mindre.

Spørgsmålet er hvordan repræsentanter indhenter deres repræsentative standpunkt, og hvordan beslutningsprocesserne efterfølgende kommer ud til alle? Det er nemt efterfølgende at åle repræsentanter for at

have taget forkerte beslutninger eller ikke have taget hensyn til fællesskabets holdning. Men det er jo vigtigt at tage stilling til, om man selv havde orket at deltage. At vise respekt for initiativet og engagementet, og en gang imellem at overveje, om man er ude i et større fællesskabets tjeneste, eller om man reelt er ude i sin egen. Hør ikke at jeg underkender utilfredsheder over, hvad der opfattes som dårlige beslutninger eller manglende medinddragelse. Kravet om den enkeltes ret til indflydelse er svært at indfri, og måske heller ikke muligt. Måske skal man ikke lade sig begrænse af et repræsentativt demokrati, hvis man mener, at der besluttet noget, som man er lodret i mod. I er jo netop gennem Rysensteens værdigrundlag og vision – som I selv har været med til at udforme – blevet tilskyndet til at tage stilling og deltage i demokratiet. Jeg tror bare, at der er en faldgrube i den demokratiske forståelse, som til tider kan forveksles med egoisme eller selvhævdelse.

Jeg tror, at nogle af de reaktioner, som netop jeres generation har vist her på Rysensteen, kan sidestilles med en trend i samfundet. At der med vores tids fokus på den enkeltes behov, bliver en problemstilling omkring forståelsen for fællesskabets behov og de begrænsninger, som disse naturligt må sætte for den enkelte. Et eksempel:

I en undersøgelse fra forrige weekend kom det frem, at det i jeres generation opfattes som OK at snyde i skat. Sort arbejde betragtes som rimeligt f.eks. Tja – det kan man jo godt mene set fra et individuelt synspunkt, men samtidig skal der jo skatte kroner til at finansiere SU, Universiteter, hospitaler og andre velfærdsgoder, og hvor kommer de fra, hvis vi unddrager os? Nu ved jeg godt, at de glemte at spørge jer, og I selvfølgelig over en bred kam ville have

svaret noget andet. Men det er da en overvejelse værd, at en spørgeundersøgelse blandt jeres jævnaldrende giver sådan et resultat. Hvad er det for et fællesskab man hylder? Samfundet, Verden, familien, kammeratskabskredsen, institutionen? Og hvad er man parat til at ofre i fællesskabets navn? Og hvilken slags fællesskaber er det vi etablerer i disse senmoderne tider?

Zygmunt Baumann – en sociolog med mange bøger om livsformer i senmoderniteten bag sig - ser de senmoderne fællesskaber som frygtfællesskaber skabt mod forandringer. I stedet for at skabe nye bånd indenfor fælles interesser, ser han at man samles i opposition til andre for at fastholde tradition. Derved opstår flygtige fællesskaber, som man hurtigt kan træde ind i og ud af. Et af disse fællesskaber betegner han som garderobefællesskaber. Man kommer og hænger sin frakke i garderoben og overværer den samme forestilling, men efter forestillingen tager man sin frakke på igen og spredes – billedet på individualiteten. Udgangspunktet for fællesskabet er skrøbeligt – overvejelsen hos hver af os er "Whats in it for me?" Men begrundelsen for denne holdning er set med Baumanns øjne forståelig, for det er for den enkelte faretruende at investere for meget i fællesskabet, hvis det i realiteten kan være væk i morgen.

Baumanns perspektiv er jo ikke en objektiv sandhed, men iagttagelsen rammer mig. Jeg kan ikke sige mig fri for at kunne få øje på, at disse perspektiver er gældende for en del fællesskaber.

Jeg ser derfor en udfordring for jer på jeres rejse ud i virkeligheden – nemlig i spændet mellem individualiteten og fællesskabet. Jeres personlige styrke, jeres

frimodighed, jeres selvstændighed og selvtillid er utrolig vigtig både for jer selv og for vores samfund. **Men jeres** investering i fællesskaber bliver ligeledes af stor betydning for **jeres** fremtidige liv – og for vores samfund. Jeres kærlighedsfællesskab, jeres kammeratfællesskab, studiefællesskab og arbejdsfællesskab. Hver gang skal I overveje, hvad I investerer, og hvad andre investerer i det. Hvor skrøbeligt det er, og hvilke interesser det reelt hviler på.

Som Clement Kjærsgaard en gang udtrykte det: *"I skal vælge hvad I vil stå på mål for – og være karrige. Stå ikke på mål for hvad som helst – men stå på mål for noget!!"*

I er nu blevet studenter fra Rysensteen – I er alle en del af fællesskabet rysensteenerne. Sammen med alle tidligere rysensteenerne er I nu blevet almindannede gennem tre års gymnasietid. Et eksempel på et fællesskab, som I selv kan træde ind i eller ud af i fremtiden. Piet Hein udtrykker for øvrigt grundlaget for dette fællesskab således:

"Dannede mennesker er dem, som underforstår det samme som jeg"

Jeg indledte denne translokationstale med et uddrag af Uffe Harders digt "Tag ordet, tag sproget tilbage" fra 1984. Han slutter dette digt således:

*Tag bladet fra munden,
tag sproget tilbage fra dem der har røvet det,
fold det ud, blæs liv i det,
led strømme igennem det,
bad i det, byg med det,
tænd lys i alle dets kroge og egne,
lad det vokse sig endnu større end det er,*

*sæt endnu flere blade på dets grene,
lad det blusse og spidde, gnistre og knitre, skinne
varme og drømme.
Lad det le.*

*Ordet er jeres
hvis I tager det*

Lad dette være min appel til jer – TAG ORDET. For fællesskabets skyld! Sørg for at udvikle jeres sprog med empatien som klangbund – og brug det til at påvirke med under skyldigt hensyn til fællesskaber.

Tak for lån af jer. Tak for jeres nysgerrighed og engagement. I gjorde en forskel. I hjalp os på Rysensteen med at få de udfordringer, der skal til for at vi kan blive bedre, og I gjorde mange af dagligdagens små stunder til stjernestunder.

Drag nu ud i friheden med en tro på jer selv, stolthed i sindet og rysensteenerånden i hjertet. Udnyt de fællesskaber I nu har knyttet. Skab nye fællesskaber omkring jer, og vov at investere jer selv i disse fællesskaber, selvom der er risiko for at de opløses i disse senmoderne tider. Tag ordet – og gør en forskel. Udnyt alle jeres evner og skab jer viden. Mere viden om det i allerede ved. Viden om det I ved I ikke ved, men også viden om det, I ikke vidste, at I ikke ved! Og hold fast i jer selv!

Vi vil følge jer på afstand, og glæde os over jeres fortællinger, når I kommer til gamle elevs aften den første fredag i marts – år efter år.

Og hermed dimitterer jeg jer som studenter årgang 2010.